

Ders : 68

Konu : Felâk Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝۳ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝۵

Sûrenin Meâli:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. (Ey Muhammed) De ki: Karanlıkları yarıp sabahı (şafağı) ortaya çıkaran Rabbe sığınırım,
2. Yarattığı şeylerin şerrinden.
3. Karanlık çöktüğü zaman gecenin şerrinden,
4. Düşümlere üfüren nefesçilerin (büyücülerin) şerrinden,
5. Ve hased ettiği zaman hased- çinin şerrinden ...

Sûrenin Nüzûl Sebebi:

Felâk sûresi, nâs sûresiyle beraber Medine döneminde nâzil olmuştur. Bu iki sûreye "**Muavvizeteyn**" (**Siğindirici Sûreler**) denir. Bu sûreler, kulların Allah'a nasıl ve nelerden sığınacaklarını öğreten sûrelerdir. Bu sûrelerin Mekke'de nâzil olduğu rivayetleri de vardır. Bu sûrelerin nüzûl sebebi ile ilgili değişik rivayetler vardır. Ancak müfessirlerin çoğunluğunun ittifak ettikleri sebep şudur:

Hz. Aişe (r.a.)'nın rivayet ettiği bir hadiste; "iki melek gelerek Resûlullah (s.a.v.)'e, Yahudi Lebid b. Asım'ın Zervan kuyusunda tarak ve erkek hurma çiçeğinin kapçığı içinde sihir yaptığını haber verdiler.

Sabah olunca Resûlullah (s.a.v.) ashâbıyla beraber oraya gitti: Ashâbtan birisi kuyunun kapak taşının altından hurma çiçeğinin kurumuşunu çıkardı.

İçinde Resûlullah (s.a.v.)'in tarağı ve başının tarantisından saçları vardı. Bir de mumdan yapılmış ve üzerine iğneler saplanmış bir heykel vardı. Ayrıca üzerinde onbir düğüm bulunan bir ip (yay kirişi) bulundu. İşte o zaman Cebrail (a.s.) "**Muavvizeteyni**" getirdi ve:

"**Ya Muhammed! Her bir âyeti okuduğunda bir düğümü çöz**" dedi.

Resûlullah (s.a.v.) bu âyetleri okuyarak düğümleri çözdü, iğneleri çıkardı. İğneleri çıkardıkça bir acı duyuyor ve hemen bir rahatlama hissediyordu.⁽¹¹¹⁾

Ancak burada bir noktayı açıklamakta fayda vardır. Resûlullah (s.a.v.)'e sihir yapıldı. Ancak bu iptal edildi. Bunu söylemek ayrı "O sihirlenmiştir, büyülenmiştir" demek ayrıdır. "**Peygamber (hâşâ) sihirlenmiştir**" demek, "**sihire mağlup olmuştur**" demek olur ki bu doğru değildir. Halbuki peygamber (s.a.v.) sihire mağlup değil, gâlip gelmiştir.

⁽¹¹¹⁾ Bakara sûresi – 102. âyet

Fakat beşer olması sebebiyle Resûlullah (s.a.v.)'in şahsına herhangi bir zarar isâbet edebilir. Meselâ, Uhud'da mübarek dişinin kırılması, yüzünün yaralanması, Hayber'de zehirlemeye çalışılması gibi..Bu gibi durumlar ayrı, (hâşâ) "**Peygamber büyülenmiştir**" demek ayrıdır. Çünkü müşrikler

"**Peygamber büyülenmiştir**" diyerek Peygamber (s.a.v.)'i inkar ediyorlardı. Kur'ân-ı Kerîm, müşriklerin bu iddialarını açıkça reddetmektedir.⁽¹¹²⁾

Sûrenin Tefsîri:

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

1- (Ey Muhammed) "De ki: Karanlıkları yarıp sabahı (şafağı) ortaya çıkaran Rabbe sığınırım."

Buradaki sığınma emri, sadece peygambere değil, onun gibi mükellef olan herkesedir. Sığınmak ise, fenalıktan korunmak için başkasına müracaat etmek, himâyesini istemektir. Yâni:

"Ey Peygamber! Kendine ve herkese duâ etmeyi söyle: Korumanı ve himâyeni isteyerek sana iltica ediyorum."

Ayetteki "**Felâk**" kelimesi bir çok mânâyâ gelmektedir. Ancak bir çok tefsirci "**Felâk**" kelimesinin en geniş mânâsı olan; "**Yaratıklar**" mânâsını tercih etmişlerdir. Bir çoğu da örfteki mânâsını almışlar ve buna "**Sabah**" mânâsını vermişlerdir.

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

2- "Yarattıklarının şerrinden"

Hangisi olursa olsun, yaratıkların bütününün şerrinden: Mâddî ve mânevî şerlerden, dünyevî ve uhrevî şerlerden,tabii ve isteğe bağlı şerlerden her türlü şerri kapsar. Dolayısıyla bu âyet: İnsan ve cinlerin şerrinden, şeytanların şerrinden, yırtıcı kuşların, haşerât ve mikropların şerrinden,çılgın ateş ve cehennem şerrinden, günah ve arzuların şerrinden, nefsin ve kötü amellerin şerrinden Rabbe sığınırım demektir.

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

3- "Karanlık çöktüğü zaman gecenin şerrinden"

Ğasık: Sözlükte, şiddetli karanlık, soğukluk, ve kokmuşluk anlamlara gelir.

Vakab: Kelime olarak kayalardaki kıvrımlar, çukurlar demektir. Asıl anlamı ise "**Girme**" dir. "**Karardığı ve zifiri karanlık haline geldiğinde gecenin şerrinden Allah'a sığınırım**" demektir. Çünkü gece karardığında insan ve cinlerin kötülükleri etrafa dağılırlar. Geceleyin yırtıcı hayvanlar inlerinden, haşereler yerlerinden çıktığı, hırsız ve soyguncuların hücumu geçtiği, yangınların olduğu, yardım imkânı az olduğu için, gecenin şerrinden Allah'a sığınmak emredilmiştir.

Yâni karanlığın basması âdeta insanın kabre girmesi gibidir. Bundan Allah'a sığınmak istenmiştir. Ayrıca kötü sondan ve kabir karanlığından da sığınma anlamı vardır.

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

4- "Düğümlere üfleyen nefeslerin (Büyücülerin) şerrinden"

Yâni ipliklere, iplere, düğümlere üfleyenlerin şerrinden, felâkın Rabbine sığınırım...

⁽¹¹²⁾ Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, C.9, Sh.321-322

Nefs: Bizim “Nefes etmek” diye ifade ettiğimiz üflemdir. Sihirbazlar, sihir yaptıkları zaman kötü nefesleri (istekleri) ile üflerler. Düğümler ve ipler üzerine üflerler.

Bu üfleme yılanın zehir üfmesi gibidir ki zarar verir. Bunun için âyette "Üfürükçülerin şerrinden" denmiştir.

Nefassat: Sihirbazlara, ipi düğümleyip ona efsunla üfledikleri için bu isim verilmiştir. Buna cadılık

da denir... Ancak "Nefs" kelimesinin bir iyi, bir de kötü anlamı vardır:

a. İyi anlamı: Öğüt ve nasihatta, eğitim ve öğretimde, psikolojik tedâvilerde olduğu gibi güzel ve hikmetli sözlerdir.

b. Kötü anlamı: Erkek ve kadın sihirbazların zehire benzeyen üfürükleri ve efsunlarıdır ki, burada sığınılması istenen şey budur.

Ukad: Düğüm, düğüm yeri, düğüm bağlamak, düğümlemek demektir. Halk arasında bağlanma (sihir yoluyla) anlamında kullanılır.

Bundan dolayı sihirbaza "Muakkid" (bağlayan) denir. Sihirbazlar, şer ve şeytanlıkla bunu yapar- lar. Çünkü sihirbazların işleri güçleri küfür ve fitnedir.

Sihir Nedir?

Sahr kelimesi, boğazın ucu ve Akciğer'dir. Sihir kelimesi de bundan türetilmiştir. Buna göre sihir, bir şeyi yönünden çevirmek, değiştirmek, hile yapmak ve ciğere işletmek demektir.

Bununla beraber sihir üç anlamda kullanılır:

a-Gerçek olmayan hile ve canlandırılmalara denilir ki el çabukluğuyla yapılır. Hokkabazların yaptıkları şeylerdir. Kur'ân-ı Kerîm'de:"İnsanların gözlerini büyülediler"⁽¹¹³⁾ buyurulmaktadır.

b-Şeytana yaklaşmakla bazı konularda onun yardımını elde etmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de:"Fakat şeytanlar inkâr ettiler, insanlara sihri öğretiyorlardı"⁽¹¹⁵⁾ buyurulmaktadır.

c-Halkın bildiği sihirdir ki, kuvvetinden dolayı huylar değişir. Bu sihir çeşidi, küfrü kazanmakla, efsun ederek huyları değiştirmektir. Yâni insanları manyetik (hipnotize) ederek iradesini etki altına almaktır. (Uysallaştırma veya azgınlaştırma gibi).

Sihrin Hükmü:

Sihir yapan ve bunun mübâh olduğuna inanan küfre girer.⁽¹¹⁶⁾

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

5- "Ve hased ettiği zaman hasedçinin şerrinden"

Yâni:Başkasında gördüğü bir nimeti çekemeyen ve ona göz diken, O nimetin yok olmasını temenni eden hasetçinin şerrinden...

Nice hasetçiler ve kötü gözlüler vardır ki hased gözüyle baktıkları zaman, bazı yılanların gözleriyle bakışlarındaki eza gibi eziyet verirler. Bu hırs ile harekete geçen nefisler, her hileye başvururlar.

⁽¹¹³⁾ A'raf sûresi – 116. âyet, Tâhâ sûresi , 66. âyet

⁽¹¹⁵⁾ Bakara sûresi – 102. âyet

⁽¹¹⁶⁾ İbn-i Abidin Reddül-Muhtar, C.9, Sh.45

Sûreden Alınacak Dersler:

1. Bu sûrede, insanın Allah'a nasıl ve nelerden sığınacakları öğretilmektedir.
2. Bu sûrede, insan ruhuna zararı düşünülen ve sakınılması, korunulması gereken şerhlerin hepsi sayılarak bunlardan Allah'a sığınma emredilmiştir.
3. Gecenin, karanlığın şerrinden Allah'a sığınmak emredilmiştir.
4. Yaratılmışların (Hayvan, cin, insan, tabii olaylar) şerrinden Allah'a sığınmak emredilmiştir.
5. Sihirbazların, üfürükçülerin ve büyücülerin şerrinden Allah'a sığınmak emredilmiştir.
6. Hasetçilerin şerrinden Allah'a sığınmak emredilmiştir.

Not: Bu hafta;

1. Bu dersi bir grup arkadaşımızla paylaşalım.
2. Her çeşit şer ve kötülüğe karşı, bu sûreyi her gün okumayı alışkanlık haline getirelim.